

кодексів України у зв'язку з ратифікацією Додаткового протоколу до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму, а також до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення боротьби з тероризмом». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1514846>.

3. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2997-20#Text>.

4. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Додаткового протоколу до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму, а також до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення боротьби з тероризмом: Закон України від 21.03.2023 р. № 2997-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2997-20#Text>.

5. Про санкції: Закон України від 14.08.2014 р. № 1644-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text>.

6. Серкевич І. Р. Гармонізація антитерористичного законодавства з правом ЄС: формування уніфікованого механізму протидії терористичній діяльності. *Україна – ЄС: питання гармонізації кримінального та процесуального законодавства*: матер. кругл. столу (Львів, 22 черв. 2023 р.). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. С. 47–51.

Обиход Олена Вячеславівна,

ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ

ШТРАФ ЯК ВИД ПОКАРАННЯ ЗА САМОВІЛЬНЕ ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ АБО МІСЦЯ СЛУЖБИ

Сутність штрафу регламентується положеннями ст. 53 Кримінального кодексу України (далі – КК), де вказано, що штрафом є грошове стягнення, яке накладається судом у випадках і розмірі, встановлених в Особливій частині КК, з урахуванням положень ч. 2 ст. 53 КК. Штраф є найлегшим видом покарання.

Слід вказати, що до 22.11.2018 р. розмір штрафу у санкції ч. 2 ст. 407 КК обмежувався 100 неоподатковуваними мінімумами доходів громадян (далі – НМДГ). У грошовому виразі, з урахуванням положень ст. 5 підрозділу 1 «Особливості справляння податку на доходи фізичних осіб» розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України та у відповідності до ч. 5 ст. 22 Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб», сума НМДГ, яка використовується для визначення суми штрафу, становить 17 гривень. Отже, максимальний розмір штрафу за вчинення аналізованого діяння становив 1700 грн. Лише з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення

досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 р. № 2617-VIII санкція вказаної норми набула остаточного вигляду і передбачає штраф у розмірі від однієї тисячі до чотирьох тисяч НМДГ [1]. Відповідно до вищевказаних грошових розрахунків, максимальна межа покарання у вигляді штрафу у санкції ч. 2 ст. 407 КК становить від 17000 грн до 68000 грн.

Відповідно до ч. 3 ст. 53 КК, штраф як додаткове покарання може бути призначений лише тоді, коли його спеціально передбачено в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК. В контексті аналізованої статті штраф передбачається лише як основне покарання, санкція ст. 407 КК не передбачає ніяких додаткових видів покарання. Хоча в науковій літературі існує протилежна точка зору: вважається, що штраф в якості додаткового покарання може призначатися і у випадках звільнення від відбування покарання з випробуванням на підставі положень ст.ст. 75-77 КК [2, с. 104].

Як зазначається в ч. 4 ст. 53 КК, зважаючи на майновий стан особи, суд може призначити штраф із розстрочкою виплати певними частинами строком до одного року. Слід зазначити, що питання призначення штрафу як основного покарання в порядку заміни невідбутої частини покарання у виді обмеження або позбавлення волі більш м'яким на підставі ст. 82 КК, при призначенні більш м'якого покарання, ніж це передбачено законом, на підставі ч. 1 ст. 69 КК, а також заміни несплаченої суми штрафу в межах власного дисертаційного дослідження вивчав Сенько М.М., зробивши науково обґрунтовані висновки [3, с. 104]. Тому повторюватися в особливостях законодавчого механізму регулювання вказаних питань потреби немає.

У санкції ч. 2 ст. 407 КК штраф як вид покарання передбачається спеціальному суб'єкту – військовослужбовцю (крім строкової служби). На підставі загальновідомих положень теорії кримінального права, можна зробити висновок, що призначення штрафу спеціальному суб'єкту – військовослужбовцю (крім строкової служби) привінюється до призначення штрафу загальному суб'єкту кримінального правопорушення. Єдиним винятком є ситуація, описана в ч. 5 ст. 53 КК, де мова йде про неможливість сплати штрафу в розмірі не більше 3000 НМДГ та відсутність підстав для розстрочки його виплати, у зв'язку з чим суд може замінити несплачену суму штрафу покаранням у виді громадських робіт із розрахунку одна година громадських робіт за один установлений законодавством НМДГ або виправними роботами із розрахунку один місяць виправних робіт за двадцять установлених законодавством НМДГ, але на строк не більше двох років. Дане положення КК не може застосовуватися до військовослужбовців, так як, згідно зі змістом ч. 2 ст. 57 КК, виправні роботи не призначаються військовослужбовцям. Натомість, ч. 3 ст. 56

КК регламентує, що громадські роботи не призначаються військовослужбовцям строкової служби. У зв'язку з тим, що військовослужбовці строкової служби не є суб'єктами норми, яка описує суспільно небезпечне діяння у ч. 2 ст. 407 КК, можна зробити висновок, що положення ч. 5 ст. 53 КК в частині заміни несплаченої суми штрафу покаранням у виді громадських робіт із розрахунку одна година громадських робіт за один установлений законодавством НМДГ до військовослужбовців (крім строкової служби) допускається.

Крім того, як свідчать наукові розробки, штраф може призначатися за корисливі кримінальні правопорушення. Натомість діяння, передбачене ст. 407 КК, не є корисливим, тому логічним є висновок про виключення штрафу з кола покарань частини 2 статті 407 КК, тим паче, що спеціальне покарання у виді службового обмеження військовослужбовців також чинить негативний економічний вплив на суб'єкта кримінального правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 р. № 2617-VIII
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14?find=1&text=407#w1_3

2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / Ю.В. Александров, П.П. Андрушко, В.І. Антипов, В.А. Клименко та ін.; За ред. С.С. Яценка. Київ : А.С.К., 2002. 936 с.

3. Сенько М.М. Кримінальна відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Львів, 2005. 217 с.

Овсій Дмитро Юрійович,

здобувач наукового ступеня доктора
філософії Національної академії внутрішніх
справ

РОЗМЕЖУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ, ФІНАНСОВОЇ ТА КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

Кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом (частина перша статті 67 Конституції України). Відповідно до пп. 111.1 та 111.2 ст. 111 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) за порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовуються такі види юридичної відповідальності: фінансова; адміністративна; кримінальна. Особа не